Region Stockholm

7

Åtgärder för att fortsatt främja distanstolkning i Region Stockholm

HSN 2021-1381

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Enskilda vårdgivare och Vårdstödjande tjänster
Peter Ölund

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-08-05

HSN 2021-1381

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Åtgärder för att fortsatt främja distanstolkning i Region Stockholm

Ärendebeskrivning
Ärendet innehåller förslag att ersättningen för distanstolkning under en överbryggningsperiod fram till nytt upphandlat avtal fastställs till 90 procent av nivån i den så kallade domstolstaxan.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i seniorvårdsberedningen.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att träffa överenskommelse med avtalade leverantörer av tolktjänster i talade språk om ersättning för distanstolkning enligt 90 procent av domstolstaxan fram tills nytt upphandlat avtal börjar gälla.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att genomföra kommunikationsinsatser riktade till vårdgivare med avtal för att belysa fördelarna med fortsatt hög andel distanstolkning

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Avtal om tolktjänster i talade språk är indelade i tre områden: Tolkning på plats (kontakttolkning), distanstolkning och expresstolkning (tolkning on-

demand). Avtal om tolkning på plats och avtal om distanstolkning upphandlades vid två olika tillfällen och principerna för ersättning skilde sig åt. Avtalen för tolkning på plats byggde på den så kallade domstolstaxan, medan priserna för distanstolkning var anbudspriser som lämnades av leverantörerna. Detta har medfört att priserna för distanstolkning i dagens avtal ligger markant lägre än priserna för tolkning på plats. Exempelvis ersätts en timmes distanstolkning av auktoriserad sjukvårdstolk med 368 kronor medan en timmes motsvarande tolkning på plats ersätts med 711 kronor.

Före covid-pandemin var det därför svårt att attrahera auktoriserade tolkar till distanstolkningsuppdrag, eftersom regionens ersättningar inte stod sig i konkurrensen med andra köpare på marknaden för tolktjänster.

Situationen ändrades i och med det tillfälliga beslut som fattades med anledning av covid-19-pandemin i mars 2020. Då bestämde den särskilda regionala sjukvårdsledningen, RSSL, att tolkning av smittskyddsskäl skulle ske på distans och att det i avtalen om kontakttolkning infördes möjligheten att utföra tolkning på distans till samma ersättning som för kontakttolkning.

En effekt av detta beslut har varit att distanstolkningsuppdragen för Region Stockholm har blivit mer attraktiva för auktoriserade tolkar. Andelen auktoriserade tolkar i distanstolkningsuppdragen har gått från 8 procent under 2019 till 26 procent under den delen av 2020 som omfattades av en förhöjd ersättning.

Överväganden
De tillfälliga beslut som fattades i början av pandemin löper ut den 31 augusti 2021. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i dialog med representanter för tolktjänstföretagen försökt bedöma troliga scenarion vid en återgång till ersättningsnivåerna för distanstolkning som rådde före pandemin. En sannolik utveckling är att det blir svårare att rekrytera de mest kompetenta tolkarna till distanstolkningsuppdragen när ersättningen sjunker markant. Vårdenheterna kommer då i sin tur att i lägre utsträckning välja alternativet distanstolkning och i stället välja tolk på plats där chansen att få en auktoriserad tolk eller auktoriserad sjukvårdstolk är större.

En återgång till tolkning på plats som den dominerande tolkmetoden skulle medföra lägre samhällsekonomisk effektivitet. Tolkarna kan ta färre

uppdrag per dag i och med att tid åtgår för resor. Vidare leder ett ökat resande till negativa konsekvenser för miljön och för minskad smittspridning.

I den upphandling som annonserades i april 2021 och som syftar till ett avtal om tolktjänster med en helhetsleverantör från den 1 juni 2022 fastställs ersättningen för distanstolkning till 80 procent av den så kallade domstolstaxan (DVFS 2020:21), tabell 2. Till detta kommer en förmedlingsavgift som är differentierad utifrån kompetensnivån hos den tolk som tillsätts till uppdraget. Denna är 70 kronor för auktoriserad tolk. För att i möjligaste mån behålla auktoriserade tolkar inom distanstolkning fram tills nytt upphandlat avtal är i drift ser Hälso- och sjukvårdsförvaltningen behov av en överbryggningslösning under perioden den 1 september 2021 fram tills nytt avtal om tolktjänster i talade språk är i drift (planerad avtalsstart är den 1 juni 2022). En ersättning för distanstolkning på 90 procent av domstolstaxan innebär en harmoniering med ersättningsnivån i kommande upphandlat avtal.[1]

Vårdenheterna har under pandemin fått större vana vid att använda sig av distanstolkning och många har uppräckt fördelarna. Det är värdefullt att dessa erfarenheter tas tillvara och att möjligheten att kunna använda auktoriserade tolkar över hela landet genom distanstolkning fortsatt utnyttjas. Hög kompetens hos tolken främjar det patientsäkra vårdmötet. Vidare är det även i fortsättningen så att distanstolkning är att föredra ur smittspridningssynpunkt, även om covid-19-situationen går in i en lugnare fas. Även ur miljösynpunkt är distanstolkning att föredra. Det är därför viktigt att regionen såsom sjukvårdshuvudman ytterligare uppmärksammar vårdgivarna på fördelarna med distanstolkning.

Ekonomiska konsekvenser
Under år 2020 var tolkföretagens ersättning (intäkter) 142 miljoner kronor, att jämföra med ett utfall på 156 miljoner kronor år 2019. Det totala antalet uppdrag sjönk samtidigt från 319 000 uppdrag till 276 000 uppdrag. Som tidigare nämnts har en kraftig förskjutning skett till distanstolkning, där uppdragen ökat från 73 000 uppdrag till 220 000 uppdrag. Flertalet av tolkuppdragen på plats under 2020 utfördes innan pandemin bröt ut.

[1] Räkneexempel: En timmes tolkning av sjukvårdstolk ger enligt upphandlingsunderlaget 80 procent av 711 kronor = 568:80 kronor (tolkarvode) + 70 kronor (förmedlingsavgift) = 638:80 kronor. En överbryggningsersättning på 90 procent ger 90 procent av 711 kronor = 639:90 kronor.

De ekonomiska konsekvenserna är svårbedömda. Ett uppdämt vårdbehov (”vårdskuld”) kan leda till ökade volymer avseende såväl vård som tolktjänster. Vidare är det komplicerat att bedöma i vilken utsträckning en återgång till tolkning på plats kommer att ske. Antalet beställningar av tolk på plats kan förväntas påverkas av tillgången på distanstolkar med hög kompetens, vilket i sin tur påverkas av nivån på ersättningen. Den tillfälligt förhöjda ersättningen för distanstolkningen under pandemin ligger på 100 procent av den så kallade domstolstaxan. Den nu föreslagna nivån på 90 procent av domstolstaxan innebär en reduktion av kostnaderna för distanstolkning med 10 procent jämfört med dagens nivå. Förvaltningens bedömning är kostnaderna sammantaget kommer att vara i samma storleksordning som vid en eventuell återgång till ersättningsnivån som gällde före pandemin, detta tack vare en förskjutning mot distanstolkning från tolkning på plats.

Konsekvenser för patientsäkerhet
En fortsatt hög andel auktoriserade tolkar i distanstolkningsuppdragen främjar patientsäkra vårdmöten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Hög kompetens i tolkuppdragen gynnar vård på lika villkor för invånare som har otillräckliga kunskaper i svenska språket.

Miljökonsekvenser
En hög andel distanstolkning innebär minskat resande vilket innebär positiva konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget får oförändrade konsekvenser för vårdgivarnas administration.

Johan Bratt
T.f. hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Johan Bratt, 2021-08-05